

Bilag til mødet i Vækstforum den 31. august 2009

Program for Vidensamarbejde

Baggrund

I Vækstforums handlingsplan for 2007-2008 er ”Viden i arbejde” beskrevet som et initiativ, der skal sikre den regionale vækst ved at fremme samarbejdet mellem erhvervsliv og videninstitutioner. Målsætningen med sådanne samarbejder er, at sikre udveksling og anvendelse af ny forskning og viden.

Vækstforum nedsatte i 2007 en forprojektgruppe, som skulle udvikle et 3-årigt initiativ om viden i arbejde. Gruppen afleverede ved slutningen af 2007 en række forslag til aktiviteter på området.

Undervejs i processen skiftede initiativet navn fra ”Viden i arbejde” til ”Vidensamarbejde” for at signalere, at initiativet ikke blot sigter mod en ensidig videnovertagelse fra forsknings- og videninstitutioner til virksomheder. Der tænkes tværtimod i et gensidigt, berigende samarbejde om udvikling og anvendelse af ny viden. Vækstforum besluttede i januar 2008 at revurdere initiativet for at styrke vidensamarbejdet. Samtidig blev det besluttet at planlægge en ny proces for udvikling af vidensamarbejde. Det skete bl.a. på baggrund af de omfattende fusioner blandt videninstitutioner og de ændrede betingelser for institutioner, der beskæftiger sig med innovation, brobygning og matchmaking.

Analyse af samspillet mellem virksomheder og brobyggere

Region Midtjylland gennemførte i efteråret 2008 en analyse – ”Brobygning som genvej til innovation” - af samarbejdet mellem regionens små og mellemstore virksomheder og brobyggere, dvs. institutioner som f.eks. Teknologisk Institut, Alexandra-Instituttet og Udviklingscentret for Møbler og Træ, der formidler kontakter og konkrete projekter mellem virksomheder og videninstitutioner. I analysen, der bl.a. bygger på ny forskning af professor Bengt-Åke Lundvall, Aalborg Universitet, om små og mellemstore virksomheders innovationsmønstre, præsenteres 2 forskellige hovedtyper af virksomhedstilgange til innovation. En hovedtype, der betegnes som STI (Science and Technology-driven Innovation) bygger på forskning og formaliseret viden. En anden hovedtype, der betegnes DUI-innovation (Doing, Using and Interacting) bygger på en mere praksisorienteret tilgang til innovation. STI-innovation er karakteriseret ved at virksomhederne selv forsker eller samarbejder med forskere om innovation, mens DUI-innovation har kendetræk til fælles med brugerdriven innovation og bl.a. inddrager viden og erfaringer fra virksomhedens kunder og medarbejdere.

Det fremgår af analysen, at danske virksomheder generelt er innovative, men også at innovationen først og fremmest foregår i et praksisorienteret samarbejde med kunder og medarbejdere. Kun de færreste virksomheder har innovationsaktiviteter i samarbejde med forskningsinstitutioner. Dette skal sammenholdes med, at analyser af virksomheders innovationsperformance indikerer, at virksomheder, der kombinerer DUI- og STI-tilgangene til innovation, har større sandsynlighed for at introducere nye produkter eller serviceydelser på markedet end virksomheder, der kun benytter én af tilgangene. Omsætning af forskningsbaseret viden til vækst forudsætter således, at det sker i snævert samarbejde med andre typer af viden, f.eks. produkt- eller markedsrelateret viden, der er skabt i virksomhederne.

Samtidig er gruppen af virksomheder med en praksisorienteret tilgang til innovation underrepræsenteret som brugere af eller deltagere i de eksisterende regionale og nationale initiativer, der skal understøtte vidensamarbejde. Det fremgår ligeledes af analysen, at brobyggere og videninstitutioner på deres side er tilbøjelige til at søge partnere inden for et begrænset netværk af allerede kendte virksomheder, der giver større sikkerhed for et positivt resultat af et givent samarbejde.

Brobyggeranalysen peger på – set fra et regionalt erhvervsfremmeperspektiv – at et program, der fokuserer på at stimulere og motivere de små og mellemstore praksisorienterede virksomheder til at supplere deres hidtidige tilgang til innovation med en mere forskningsbaseret tilgang, være et væsentligt bidrag til at udvikle de store innovationspotentialer i denne gruppe af virksomheder og til at forstærke regionens rolle som videnregion. Programmet vil dermed også kunne ses som et bidrag til at styrke de små og mellemstore virksomheders konkurrenceevne i en tid, hvor virksomhederne står overfor store globale udfordringer.

Vækstforum kan supplere nationale og internationale initiativer

Som supplement til analysen er der foretaget en kortlægning af allerede eksisterende initiativer inden for vidensamarbejde. En række af disse initiativer drejer sig om at udbrede kendskabet til *best practice*, dvs. at tage ved lære af de mest succesfulde eksempler på samarbejde mellem virksomheder og videninstitutioner. Det foreslåede program bevæger sig i en anden retning, idet det retter sig mod en innovationsaktiv målgruppe af virksomheder, der netop ikke nås med de eksisterende initiativer. Programmet skal eksperimentere med nye metoder for vidensamarbejde og dermed i højere grad afprøve nye muligheder for *next practice*, der kan få betydning for fremtidige initiativer på området.

Programmets rammer og aktiviteter

Programmet er opdelt i 2 faser. Hensigten hermed er, at der for begrænsede midler i fase 1 kan identificeres og beskrives et stort antal eksperimenterende samarbejdsprojekter, hvoraf en del evt. vil vise sig ikke at kunne realiseres. Udfaldet af disse nyskabende projekter vil i sagens natur være meget usikkert. Derfor kræver udfoldelsen af potentialerne i disse projekter, at der stilles begrænsede, men risikovillige midler til rådighed.

Der afsættes 1,5 mio. kr. til opsøgende arbejde i 2010 for at sikre et tilstrækkeligt antal projekter til fase 1. Dette vurderes at være nødvendigt, idet programmet netop er rettet mod virksomheder, der ikke er omfattet af de sædvanlige initiativer for vidensamarbejde. Det opsøgende arbejde gennemføres af en ekstern operatør.

Samarbejdsprojekter i fase 1 kan modtage tilskud på 100.000 – 200.000 kr. pr. projekt og fase 1-forløbet skal gennemføres inden for en periode på 3 måneder. Der er midler til ca. 40 pilotprojekter i perioden 2010-11. I fase 1 vil der fortrinsvis blive tale om støtte til udarbejdelse af projektbeskrivelser, identifikation af potentielle samarbejdspartnere, desktop research samt koordination og projektledelse.

Efter pilotfasen kan projekterne enten afsluttes, videreføres på deltagernes eget initiativ uden regionale midler eller kvalificere sig til fortsat støtte. I projekternes fase 2 sker der en videreudvikling og gennemførelse af egentlige, kommercielt orienterede udviklingsforløb. Det forventes, at ca. 40% af pilotprojekterne går videre i udviklingsfasen. Det er ambitionen, at mindst 50 virk-

somheder deltager i længerevarende samarbejdsforløb i fase 2. Succesfulde projekter forudsættes videreført efter afsluttet fase 2-forløb uden regional medfinansiering.

Et projekt, der vurderes egnet til videreudvikling i fase 2 kan løbe fra 6 til 36 måneder. Der kan ydes et samlet tilskud på mellem 0,5 mio. kr. og 3,0 mio. kr., dog således at det maksimale tilskud pr. deltagende virksomhed udgør 750.000 kr. Der vil kunne ydes støtte til køb af eksempelvis forskningsmæssig bistand og konsulentytelser i forbindelse med udarbejdelse af markedsanalyser, tekniske analyser og effektanalyser/videnopsamling og til at opnå patent- og produktrettigheder, ligesom programmet vil kunne afholde udgifter til fremstilling af modeller og prototyper. Projekterne vil desuden kunne få støtte til koordination og projektledelse, afholdelse af rejser, møder, work-shops og seminarer, samt til evt. strategiudvikling og kompetenceudvikling af ledere og medarbejdere i de deltagende virksomheder

Programmet skal derfor i videst muligt omfang kunne spille sammen med andre regionale, nationale og EU-programmer og initiativer, således at de deltagende virksomheder kan gøre brug af relevante tilbud i f.eks. VækstMidt-programmerne, Forsknings- og Innovationsstyrelsens tilbud om Videnkuponer og Videnpiloter, mv.

De deltagende virksomheder og institutioner skal yde en medfinansiering på min. 50% af de samlede udgifter.

Der er ansøgningsfrister 4 gange årligt til aktiviteter under såvel fase 1 som fase 2.

Organisering

Deltagerkredsen i programmets projekter vil være virksomheder i målgruppen, danske og udenlandske videninstitutioner med forskningsmæssige aktiviteter, samt evt. brobyggerinstitutioner og mentorvirksomheder. Private videnrådgivere vil ligeledes kunne medvirke som brobyggere mellem virksomheder og forskningsinstitutioner. Der skal opfordres til, at projektsamarbejder, der kombinerer forskellige typer af organisationer og kompetencer, deltager i programmet.

Administrationen af programmet vil blive varetaget af en ekstern operatør, der står for indkaldelse og administrativ behandling af projekter, tildeling af støtte, mv., samt ansøgning af midler hos EU's Regionalfond. Operatøren skal kunne tilbyde dialog og vejledning, men projekter med behov for yderligere rådgivning til udvikling og gennemførelse skal tilbydes bistand fra eksterne videnrådgivere.

Vækstforum udpeger et ekspertpanel, der får til opgave at rådgive operatøren vedrørende de enkelte foreslåede samarbejdsprojekters erhvervsfremmeperspektiv, nyhedsværdi, potentiale og overensstemmelse med de øvrige kriterier for tildeling af midler, der er beskrevet nærmere nedenfor. Ekspertpanelet består af repræsentanter for videninstitutionerne, erhvervslivet og medlemmer af Vækstforums sekretariat. Ekspertpanelets vurderinger vil udgøre grundlaget for operatørens beslutning om tildeling af midler.

Kriterier for samarbejdsprojekter, der kan modtage støtte:

Af de følgende kriterier vægter kriterierne 1-5 især tungt ved tildeling af støtte til fase 1-aktiviteter, mens samtlige kriterier 1-9 er relevante for tildeling af fortsat støtte til videreudvikling og gennemførelse i fase 2.

1. Et tydeligt erhvervsfremmeperspektiv. Vil samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner kunne føre til markedsmodning af nye produkter, processer eller serviceydelser eller på anden måde skabe forretningsmæssig værdi?
2. Fokus på metodeudvikling og -afprøvning. Vil aktiviteterne omfatte afprøvning af nye metoder til etablering af samarbejde mellem virksomheder og videninstitutioner eller afprøve kendte metoder på nye områder?
3. Nyhedsværdi. Er der tale om nye aktiviteter, som ikke allerede er igangsat eller afprøvet?
4. En veldefineret virksomhedsmålgruppe. Er der tale om aktiv inddragelse af virksomheder i Region Midtjylland med ingen eller begrænsede erfaringer med at indgå i værdiskabende samarbejder med videninstitutioner?
5. Inddragelse af én eller flere (regionalt, nationalt eller internationalt lokaliserede) videninstitutioner?
6. Læring gennem effekt- og metodedokumentation. Er dokumentation af effekter og metoder tænkt ind i projektdesignet?
7. Forankring og organisering. Er det sandsynligt, at succesfulde aktiviteter vil kunne fortsætte og videreføres uden regional medfinansiering efter afslutningen af fase 2?
8. Kombination af kompetencer. Repræsenterer deltagerne i aktiviteterne forskellige typer af organisationer, der kombinerer forskellige typer af kompetencer?
9. Medfinansiering. Kan projektet dokumentere, at den forudsatte medfinansiering er til stede?

Ekstern bistand fra mentorpanel

Operatøren får til opgave at etablere et panel af virksomheder med erfaring fra forskningsbaserede innovationsprojekter. Projektdeltagerne kan trække på disse virksomheder, enten som mentorer eller som mulige partnere i egentligt forretningsmæssigt øjemed.

Dokumentation af effekt og metoder

Der skal foregå en løbende effekt- og metodedokumentation i de enkelte projekter. Denne opgave skal varetages af den eksterne operatør og defineres nærmere i resultatkontrakten. Herudover afsættes der midler til en sideløbende, tværgående dokumentation af det samlede initiativ. Denne opgave udbydes til en uafhængig, ekstern instans. Ekspertpanelet skal høres i forbindelse med udvælgelsen af den instans, der skal varetage den tværgående dokumentation.

Projekter inden for rammerne af Vækstforums indsatsområder

Programmet omfatter Vækstforums megasatsninger og øvrige prioriterede indsatsområder. De enkelte projekter kan være fagligt eller branchemæssigt forskellige. Men fælles for projekterne vil være et tydeligt forretningsmæssigt sigte ved f.eks. at anvende virksomhedernes praktiske og kommercielle kompetencer til at markedsmodne forskningsbaseret viden, eller ved at udnytte forskningsbaseret viden i udviklingen af nye forretningsområder, produkter, processer eller tjenester.

Programmets sammenhæng med Vækstforums Innovationsstrategi

Programmet til fremme af vidensamarbejde er udviklet inden for rammerne af Vækstforums innovationsstrategi. Programmet forholder sig især til følgende punkter i strategien:

1. *Next Practice*. Programmet skal eksperimentere med og udvikle nye metoder, der påvirker ”mind-settet” og adfærd hos såvel praksisorienterede virksomheder som videninstitutioner, idet begge parter ikke tidligere har været tilstrækkelig opmærksomme på hinanden som potentielle partnere i et innovationssamarbejde.

2. *Risikovillighed.* Programmet sigter mod at overvinde en række barrierer for vidensamarbejde ved at bringe parter sammen, der ikke har tradition for samarbejde. Det betyder, at der må kalkuleres med en vis risiko for, at nogle af projekterne i programmet vil slå fejl. I programmets fase 1 identificeres for begrænsede midler et stort antal eksperimenterende projekter, hvoraf en del evt. vil vise sig ikke at kunne realiseres. Programmet bygger på en betragtning om, at fejlslagne projekter vil være en nødvendig investering for at øge omfanget, rækkevidden og innovationsgraden af vidensamarbejde i regionen.
3. *Relationer.* Programmet skal anspore virksomhederne i målgruppen til at kombinere praksis- og forskningsbaserede tilgange til innovation ved at stimulere til etablering af nye strategiske samarbejdsrelationer til viden- og forskningsinstitutioner. Programmet inddrager herunder innovative foregangsvirksomheder, der stiller deres viden og erfaringer til rådighed som mentorer og mulige forretningspartnere.
4. *Dokumentation.* Programmet skal bygge på dokumentation i alle faser. Erfaringerne skal analyseres med henblik på at opbygge viden om, hvad der motiverer målgruppen og om, hvordan forskellige typer af organisering fungerer. I programmet skal der udvikles værktøjer til at analysere, om indsatsen har den ønskede effekt på såvel kort som længere sigt.

Ressourcer

Budget (mio. kr.)

	2010	2011	2012	I alt
Administration. Ekstern operatør	1,5	1,0	1,0	3,5
Tværgående dokumentation og erfaringsopsamling	0,3	0,2	0,3	0,8
Opsøgende arbejde	1,5	0	0	1,5
Fase 1-midler	4,0	2,0	0	6,0
Fase 2-midler	12,0	23,0	25,0	60,0
Samlet budget	19,3	26,2	26,3	71,8

Finansiering (mio. kr.)

	2010	2011	2012	
RM's erhvervsudviklingsmidler	12,3	12,7	11,8	36,8
EU-mål 2	1,0	2,0	2,0	5,0
Medfinansiering fra deltagende organisationer og virksomheder	6,0	11,5	12,5	30,0
I alt	19,3	26,2	26,3	71,8